



Leszkay András bácsi Moha-meséje

Tucattörpe

Egy tavaszi napon, amikor be-
mentünk délután a szobánkba,
hogy tanuljunk, Gyopár bátyám
üvöltöni kezdett: „Hová lett a
cserebogaram?” Nyilvánvaló
volt, hogy Ugri Bugri, az öcskö-
sünk szabadon engedte, és ő
tett kavicsot is a pohár alá a bo-
gár helyére. Mondta is tüstént:
„Olyan sokáig tartottad fogva,
hogy megkövesedett.” Gyopár
dühöngött: „Ez bűncselekmény
egész Törpeháza ellen is, mert a
cserebogár kártékony!” Ugri
Bugri elmosolyodott: „Törődöl is
te ezzel! Szórakozásból ütötted
le, szórakozásból tartottad fog-
va. Ha bántana a kártékonyság,
segítenél édesapának irtani
őket. De az persze munka.”
Gyopár elvörösödött: „Hát tu-
dod, öcskös, ne légy te olyan
biztos abban, hogy különb vagy,
mint a többi kistörpe. Mondog-
atsz ugyan hangzatos szóla-
mokat, de alapjában véve
ugyanolyan egy kaptafára sza-
bott tucattörpe vagy, mint a
többség.”

Az öcskös mindig elsőnek ké-
szült el a tanulással. Ezen a na-
pon azonban Gyopár már el is
ment hazulról, de ő még mindig
mozdulatlanul ült az asztalkája
mellett. Vállára tettem a kezem:
„Nem kell komolyan venni, amit
csak azért mond valaki, hogy
bántson veled.” Nagyon szomo-
rúan tekintett fel rám: „De talán
éppen azért fáj ennyire, mert
igaz.” Erre kiszaladtam az utcá-
ra, szétnéztem, és az öcskös
osztálytársával, a kis Kétfülűvel
tértem vissza. „Tudod-e, Kétfü-
lű, hogy te ugyanolyan egy kap-
tafára szabott tucattörpe vagy,
mint a többség?” Kétfülű elége-
detten elvigyorodott: „Hát per-
sze, hogy tudom. Nem is szeret-
nék olyan külön utakon járni
lenni, mint te.”

Miután elment, az öcskösre
mosolyogtam: „Na látod, aki va-
lóban olyan mint a többi, örül ne-
ki, hogy olyan; biztonságérzést
ad neki a tudat, hogy a többség
ugyanúgy gondolkodik, mint ő.”

Ugri Bugri hálásan nézett rám,
és most már megkönnyebbülten
szintén elmosolyodott. De ez a
megkönnyebbülés, mint minden
hangulata, csak rövid ideig tar-
tott.

Vacsora után már ki sem ment
játszani a pajtásaihoz. A kertünk-
ben találtam rá, a cseresznyefa
alatt ült a sötétben, a padon. „Mi
bánt megint?” Szégyenkezve
motyogta el: „Hátha nem biztos,
hogy aki nem akar tucattörpe len-
ni, az csakugyan nem az.” Nevet-
tem: „De biztos. Legfeljebb még
nem derült ki, miben fog kiválni a
többiek közül. De hiszen még ki-
csike vagy. Várj türelmesen!”
Hosszas hallgatás után, szinte
sóhajtván mondta: „Ajaj, nagyon
nagy baj, hogy éppen most nincs
ittthon Földigszakáll bácsi. Ő meg
tudná mondani, hogy ha csak-
ugyan nem vagyok tucattörpe,
akkor mi bizonyítja, hogy nem
vagyok az.” Földigszakáll bácsi
ugyanis Belgiumban volt, csilla-
gász nagygyűlésen.

Másnap estére elborították
Ugri Bugri asztalkáját a délután
készített színes rajzok. Kipirult,
ujjongó arccal mutatta őket, kü-
lönösen az egyiket: „Ez a leg-
jobb, de holnap még javítok
ezen is.” Csodálkozva tudtam
meg, hogy önarckép. De már
másnap reggelre úgy láttam,
maga is gyanította, hogy nincs
festőművészi hajlama, mert na-
gyon szomorú ábrázattal néze-
gette a képeket. Délután még
küszködött velük, vacsora után
azonban megint a cseresznyefa
alatt találtam rá a sötétben.
„Csak nem a rajzok miatt bú-
sulsz? Az életkorodhoz képest
jók.” Meglepett az okossága:
„Az nem elég. Érzem, hogy
olyan igazi nagy festőművész
sose lenne belőlem.” Vigasztal-
tam: „Válthatik belőled nagyszerű
gépészmérnök is. De egyelő-
re ne is törődj vele, mi leszel.
Várd meg, amíg jelentkezik a
hajlam.”

Másnap délután rémülten sza-
ladt ki hozzám a játszórétre:

„Légy szíves, gyere most rögtön
haza! Nagy baj van.” Abban a
hiszemben, hogy össze is tudja
majd állítani, szétszedte szüleink
ébresztőóráját. Szerencse volt,
hogy a szomszédunkban lakó,
nagyobbacska Erdő Csöndje az
órás mesterséget tanulta. Össze-
állította, és Ugri Bugri megköny-
nyebbült.

De este megint ott búslakodott
a cseresznyefa alatt. „Meg tud-
nám tanulni a gépészmestersé-
get is, de nem érzem, hogy
olyan igazi nagy feltalálónak len-
nék. Úgy érzem, mégiscsak a
művészet emel ki engem a tu-
cattörpeségből, ha ugyan kiemel
valami. Mert nagyon vágyom al-
kotni. Földigszakáll bácsi meg
tudná mondani, melyik művé-
szet az.”

Másnap este fülig agyagosan
találtam asztalkája mellett.
Megint bizonyosság sugárzott
ujjongó tekintetéből: Szobrász-
művész lesz. A szobrocscsa
azonban mindössze azzal jelez-
te, hogy Földigszakáll bácsit
akarja ábrázolni, hogy majdnem
a csizma orráig ért a szakáll.
Megtudta ezt még aznap este az
öcskös is, főképp Gyopár csúfo-
lásából: „Hát ez mi akar lenni?
Felöltöztetett szakállas kese-
lyű?” De még nem nyugodott be-
le, hogy nincs hajlama a szob-
rászművészethez. Elszökött a
szobrocscskával másnap délnél
is. Este azonban megint oda kel-
lett ülnöm mellé a padra: „Sem-
mi okod a szomorkodásra. A te
életkorodban az nagyon jó szob-
rocscsa, még akkor is, ha nem
hasonlít.” Mélységes bánatában
még a tulajdon beszéde is terhé-
re volt. Lassan, nehézkesen fe-
lelte: „Hasonlítani hasonlít, csak
a jóság nem látszik az arcon, és
nem érzem, hogy valaha is rá
tudnám formálni.”

Másnap vasárnap volt. Az öcs-
kös rögtön reggeli után kiült a
cseresznyefa alá a padra, a
szobrocscskát az asztalra állította,
és egész délelőtt nézte. Tízórai
után is, ebéd után is rögtön visz-

szament. Édesanyánk meg is kérdezte tőlem délután: „Mi történt Ugri Bugrival? Ma semmit sem mesterkedik.” Pedig többet mesterkedett ezen a napon, mint egész eddigi életében. Valamivel uzsonnaidő előtt lejött a ház elé, és úgy mosolygott rám, mint aki súlyos betegségből felgyógyulva először sétál ki a szabadba. Uzsonna után a verandán maradtunk szüleink mellett. Ugri Bugri édesapánk képes ismeretárát, lexikonját olvasgatta. Egyszer csak, amikor már nyugovóra hajlott a nap, bejött kertünkbe az öcskös barátja, Fújóska: „Gyere ki egy kicsit az erdőbe!” Édesapánk nem szerette, ha ilyenkor még elmegyünk. De azt szoktuk mondani, hogy ott maradjunk a közelben, és aztán elmentünk. Mindnyájunkat meglepett hát az öcskös válasza: „Ilyenkor már nem megyek, itt játszunk a kertben!” – és ettől kezdve egymást érték ámulataink. Vacsorakor felszólítás nélkül nyakába kötötte asztalkendőjét. Mosdáskor, ahogyan édesanyánk megkívánta, tiszta vízben is lemosta magáról a szappanosat. Lefekvéskor meg párnája alá tette a zsebkendőjét. Miután Gyopár elfújta a lámpát, és ő is ágyába bújt, halkán átszóltam Ugri Bugrihoz: „Úgy látom, elhatározta valami nagyon szépet.”

A következő pillanatban ott ült az ágyam szélén. Dőlt belőle a szó, és minden szóból az öröm: „Óriási fölfedezésem van! Megtaláltam azt a foglalkozást, amely kiemel a tucattörpeségből, és nem kell hozzá sem művészi, sem mérnöki tehetség, mert csak annyi az egész, hogy önmagamot kell folytonosan jobbra és jobbra formálnom. Földigszakáll bácsi is biztosan ezt tanácsolta volna.”

Másnap reggel már nem ücsörgött az ágya szélén, gyorsan, frissen öltözködött, és nevetett: „Még az öltözködés is lehet egyszerű alkotás. Nem az a remek benne, amit csinállok, mert hiszen csak felöltözöm, hanem az a mód a remekmű, ahogyan csinálom.” Az iskolába is másképp jött el. Nem ácsorogva és félreccsantolva. Az iskolakert ajtajára nem kapaszkodott fel, hogy lendítgesse, hintáztassa magát, és örömmel újságolta az első szünetben: „Nagyon figyeltem, hogy már itt is tanuljam a leckét.” Ugrott is egy nagyot

örömeiben, és Kétfülü, akit csupán véletlenül meglökött, rákiáltott: „Mafla!” Az öcskös meg a szokásos „Aki mondja!” helyett nevetett: „En véletlenül löktelek meg, de te nem véletlenül mondtad a maflát. Vigyázz, mert így te lettél a rosszabb!”

Délután érte jött Fújóska, de az öcskösnek még meg kellett oldani egy számtanpéldát. Hiába tanácsolta Fújóska, hogy hagyja estére, nem ment el vele. Fújóska haragudott: „Ne légy már ilyen akkurátus!” Ugri Bugri szemrehányóan nézett rá: „Neked is ilyennek kellene lenned!” – és rögtön a kijelentés után ijedten pillantott énrám, és ami-



kor együtt lépkedtünk a játszórét felé, megint szomorú és gondterhelt volt, s egyszerre csak így szólt: „Tévedtem, Moha. Az igyekvés, hogy minél jobb legyek, nem emel ki engem a tucattörpeségből, mert hiszen ez különben is kötelessége mindenkinek, akár tucattörpe, akár nem.”

A játékból is csak ímmel-ámmal vett részt, és amikor láttam, hogy csüggedten elkullog a rétől, csatlakoztam hozzá. Könyörgő tekintetéből még jobban megértettem, mennyire kínlódik. Ezt mondta: „Gyerünk fel Földigszakáll bácsihoz!” Megijedtem. Csak nem zavarodott meg a nagy belső küszködéstől? „De hiszen tudod, hogy nincs itthon!” „Persze, hogy tudom, de gyerünk fel akkor is!” Engedélyt kértem hát édesanyánktól, hogy vacsora után hosszasan sétálhassunk, és felballagtunk a holdfényes estében a törpeházi hegy gerincére, Földigszakáll bácsi házához. Önkéntelenül lábujjhegyen mentünk

fel a tornácra. Leültünk a padra a kupolás csillagvizsgáló szoba mellett, és néztük a csillagokat. Ugri Bugri egyszer csak majdnem elpityeredve, mintegy felszólt hozzájuk: „Földigszakáll bácsi csillagai, segítsetek! Ugy félek, hogy csak tucattörpe vagyok. Mi bizonyítja, hogy nem vagyok az?”

Ezután legalább fél óra hosszát ültünk szótlán. Az öcskös az eget nézte, és Törpeháza meg a többi falucska ablakának apró fényeit. Ugri Bugri egyszer csak lassan rám tekintett, és csodálkozás is, megdöbbenés is volt a hangjában, amint suttogta: „Te Moha, egyetlen egy csillag sem panaszkodik, hogy ő csak tucatszillag.” Hallgattam, hadd találja meg zavartalanul a megnyugtató gondolatot. Folytatta is tüstént: „Egyik sem azért ragyog, hogy kiragyogjon a többi közül” – és hirtelen eltakarta az arcát. „Jaj, de szégyellem magam! Ha csupán azért vagyok jó, hogy ne legyek tucattörpe, akkor egészen bizonyosan tucattörpe vagyok. Önző és parányi.” Felugrott a padról, és most már nevetett: „Láttam tegnap a lexikonban, milyen rengeteg nagy ember meg lángész élt már a földön, és Földigszakáll bácsi azt mondja, lehetséges, hogy még nagyon sok föld és nagyon sok emberiség van a világűrben. Miért volna hát akkor olyan nagy dolog, ha valaki nem tucattörpe? Hiszen ha ezer meg százezer számra élt már, él és élni fog lángész, akkor a lángész sem más, mint tucatlángész.”

Karon ragadt: „Gyerünk haza!” De mielőtt lementünk volna a tornácra, megállt: „Olyan jó leszek, Moha, amilyen csak bírok lenni, és ha tucattörpe vagyok, vállalom. Legyek!” Bármilyen lelkesült meg átszellemült volt is, nem bírtam megállni, hogy barackot ne nyomjak a fejére: „Érzed, te csibész, hogy nem vagy te tucattörpe, azért vállalod ilyen könnyen. De megállj! Elmondom mindenkinek, hogy jóssággal kiemelkedhetnek a tucattörpeségből, és mindenki olyan jó lesz, mint te. Akkor majd meglátjuk, nem fog-e bántani, hogy nem vagy több, mint ők.” Nevetve kiáltotta: „Bántani?! A boldogság? Mondd meg, Moha, mindenkinek! Mindenkinek! Egész Törpeháznak, az egész világnak!”